

SIVILOMBUDET STORTINGETS OMBUD FOR KONTROLL MED FORVALTNINGEN
Postboks 3 Sentrum
0101 OSLO

U.off.:offl. § 13 jfr fvl § 13.1.1

Deres ref.: 2022/2993	Vår ref.: 2021/14343 - 102977/2023	Saksbehandler: Jørn Henning Høyset	Dato: 26.09.2023
---------------------------------	--	--	----------------------------

Tilbakemelding på oppfølging av Sivilombudets anbefalinger etter besøk ved Regional sikkerhetsseksjon, Haukeland universitetssykehus, Helse Bergen HF

Regional sikkerhetsavdeling (RSA) i Helse Bergen vil takke for svært grundig rapport med tydelige begrunnelser for svakheter/avvik og konkrete anbefalinger, som vi vil ta med oss videre i forbedringsarbeid. Klinikk Sikkerhetspsykiatri i Helse Bergen har som klar målsetting å tilrettelegge for god og sikker utredning og behandling. Vi erkjenner videre at det påhviler oss et stort ansvar idet vi gjennom Lov om psykisk helsevern også er gitt myndighet, under visse vilkår, til å undersøke og behandle pasienter uten deres samtykke. Vi er klare over at bruk av tvang representerer en alvorlig inngripen i den enkelte pasientens liv. I mange situasjoner opplever vi likevel å bli satt i et krysspress mht ulike hensyn som skal ivaretas, som ansattes HMS og medpasienters sikkerhet. Vi må derfor, både i det kliniske arbeidet og på ledernivå, arbeide systematisk med å finne balansepunktet mellom det å gi god pasientbehandling, ivareta sikkerhet og samfunnsvern, forbygge bruk av tvang, sikre minst mulig inngripende bruk av tvang og ikke minst, sørge for at den enkelte pasients rettssikkerhet og verdighet blir ivaretatt.

Besøksrapportene fra Sivilombudet med tilhørende anbefalinger har vært behandlet i flere fora. Som personalmøter, faggrupper, kvalitetsgrupper i seksjonen som Sivilombudet besøkte, samt i ledermøtet i Klinikk Sikkerhetspsykiatri og Divisjonsledermøte i psykisk helsevern og i klinikkens møte med tillitsvalgte og verneombud.

I kjølvannet av de svakheterne som Sivilombudet har pekt på vedrørende praktisering og dokumentasjon mht. bruk av tvangsmidler intensiverer vi forbedringsarbeidet som inkluderer alle seksjoner innenfor Klinikk Sikkerhetspsykiatri. Vi har systematisk jobbet med reduksjon av tvang siden år 2016 og det har medført redusert bruk av tvang i våre sengeposter siden toppårene 2015/2016. Vi ser det som viktig at vi, innenfor kort tid, sikrer at medarbeidere har tilstrekkelig kunnskap og kompetanse. Vi trenger å få på plass mer enhetlige rutiner og et tilgjengelig system for systematisk kontroll og oppfølging av tvangsbruk på alle nivå i organisasjonen.

Anbefalinger i Sivilombudets besøksrapport og tilsvar:

Fysiske forhold:

- *Sykehuset må sørge for at pasientenes uteområder er sikret på en slik måte at pasientene ikke hindres i å bruke dem.*
- *Sykehuset bør arbeide for at alle pasienter har tilgang til toalett på sine rom.*

Sykehuset har hatt møte med Bygg-teknisk avdeling og de har gjennomført synfaring. En arbeider nå med å utarbeide en plan for utskifting av gjerder og porter, samt innhente priser for nytt gjerde og arbeid med den.

Bygg-teknisk avdeling har vært på synfaring på avdelingen angående rom med manglende toaletter og ser på hvordan mangelen på toaletter kan utbedres.

Vilkår for tvangsinnleggelse:

- *Sykehuset må sikre at pasienter som ikke vurderes å oppfylle kravene for tvangsinnleggelse skrives ut.*

Det påpekes det uheldige i at det gikk noe tid fra diagnostisk konklusjon som medførte at hovedkriteriet for tvungent psykisk ikke lenger var innfridd, til at det tvungne vernet opphørte. Det understrekes i utkastet at sykehuset må sikre at pasienter som ikke vurderes til å oppfylle kravene for tvungent psykisk helsevern raskt må overføres til frivillig psykisk helsevern.

Sivilombudet viser til en konkret sak.

I vårt tidligere svar til Sivilombudet har vi beskrevet utfyllende hvorfor utskrivningen tok lang tid. Vi merker oss Sivilombudet finner tilsvaret slik at personen kan identifiseres og derfor kan grunnene til dette ikke publiseres. Vi må tilse at pasienter som utskrives fra en Regional sikkerhetsavdeling ikke skrives ut til gaten, men til egnet bolig. Vi er merker oss kritikken, men opprettholder at samfunnsvernet må ivaretas, uavhengig av hjemmelsgrunnlag ved utskrivninger.

Kroppsvisitasjon:

- *Sykehuset bør sikre at lokalene hvor visitasjoner gjennomføres ivaretar hensynet til trygghet og privatliv for pasientene.*
- *Sykehuset bør sikre at de ansatte har opplæring i en enhetlig praksis for kroppsvisitasjon som ivaretar pasientens verdighet og integritet.*

Sykehuset, sammen med bygg-teknisk avdeling, er i gang med å se på mulighetene for hvordan en kan bygge om inngangspartiet for å etablere et eget mottaksrom. Som et strakstiltak brukes skjermingsavdelingen til mottak av nye pasienter, når denne er ledig.

Rutine for mottak av pasienter er under revisjon hvor det tydeliggjøres hvordan kroppsvisitasjon skal gjennomføres. Det vil bli gjennomført undervisning og gjennomgang av rutinen når den er ferdig. Rutinen vil også legges til i kompetanseplanen til de ansatte.

Bruk av tvangsmidler:

- *Sykehuset bør umiddelbart iverksette tiltak for å sikre at mekaniske tvangsmidler, både belteseng og transportbelter, kun benyttes i akutte faresituasjoner og at tiltaket avsluttes straks faren for skade ikke lenger er til stede.*
- *Sykehuset bør iverksette tiltak som sikrer at det gjøres en løpende vurdering av om vilkårene for fortsatt bruk av belter er oppfylt i perioden en pasient er påført belter.*
- *Sykehuset bør sikre at pasientens ansikt aldri tildekkes når pasienten er lagt i belter.*

Det vil bli utarbeidet en egen opplæringspakke for nyansatte og ansatte, vedrørende lovverk og bruk av tvangsmidler. Det utarbeides en egen opplæringsrutine, samt undervisning med gjennomgang av lovverk og tvangsmidler.

Sykehuset har ikke spyttmasker og praktiserer heller ikke tildekning av pasienters ansikt under beltelegging. Det har forekommet at ansatte har måttet beskyttet seg med håndklær eller lignende ved spyting, men

det skal ikke legges noe over pasientens ansikt. Det er sykehustøy tilgjengelig for personalet hvis en over tid blir utsatt for pasienters kroppsvæsker.

For å øke kunnskapen og bevisstheten rundt bruken og forekomsten av tvangsmidler/tvang har det blitt utarbeidet en oversikt over frekvens/antall av de ulike typene tvangsvedtak. Oversikten blir oppdatert etter hver måned og alle i klinikken har tilgang til oversikten.

Begrensninger i kontakt med omverden:

- *Pasientenes rett til kontakt med omverden bør ikke begrenses som følge av de fysiske forholdene ved avdelingen.*

Sykehuset har hatt møte med Bygg-teknisk avdeling. Det har vært gjennomført synfaring og en arbeider nå med å utarbeide en plan for utskifting av gjerder og porter. Samt innhente priser på gjerde og arbeid.

Dokumentasjon på bruk av tvang og makt:

- *Sykehuset bør iverksette tiltak for å sikre at vedtaksansvarlige på en systematisk måte tar stilling til om alle lovens vilkår er oppfylt når det fattes tvangsvedtak, og dokumenterer konkrete begrunnelser for dette.*

Sykehuset har igjennom årene hatt regelmessig gjennomgang av vedtak, både i spesialistforum og sammen med kontrollkommisjonens leder og nestleder. Der diskuteres flere forhold rundt de vedtak som fattes, inkludert lovens vilkår. Dette arbeidet vil fortsette fremover.

Forebygging av tvang:

- Sykehuset bør innføre faste rutiner for samtale med pasienten om hvordan vedkommende opplevde tvangsbruken i etterkant av tvangsbruk (ettersamtaler).

Sykehuset har oppdatert rutine for ettersamtaler. Dette er nå en felles rutine for hele Divisjon psykisk helsevern. Ved ettersamtaler skal en nå bruke en egen mal i Dips for å dokumentere samtalene. Det vil da bli enklere å dokumentere at samtalene er gjennomført, og finne igjen dokumentasjonen i etterkant. Samtidig påpekes at vedtak jfr §4-4 er annerledes enn de andre siden faglig ansvarlig vurderer videre behandling sammen med pasienten når disse vedtakene holder på å gå ut på dato. Denne diskusjonen journalføres som regel inn i ny vurdering angående videre behov av vedtak og er dermed allerede en del av journalføringen.

Vennlig hilsen

Klinikk sikkerhetspsykiatri

Jørn Henning Høyset

Assisterende Klinikkdirktør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Digital kommunikasjon

Vi har elektronisk saksbehandling og er opptatt av at informasjon, også taushetsbelagt, skal kunne sendes på en rask og sikker måte. Vi ber derfor om at et eventuelt svar på denne henvendelsen sendes gjennom en av disse kanalene:

- Privatpersoner og private virksomheter: [eDialog](#)
- Offentlige virksomheter: eFormidling (via eget sak-/arkivsystem)

Frøydis Haugan
Jørn Henning Høyset
SIVILOMBUDET STORTINGETS OMBUD FOR KONTROLL MED FORVALTNINGEN